

چون په تاگشتگیره کان میژوو ده گوړن؟

30-03-2020

نووسه‌ره کان

ناوه‌ندی لیکولینه‌وهی رووداو

کورته : فرانک سنودن مامؤستای میژوو و میژوووی پزېشکی له زانکوې یهلى ئەمریکی له کتیبه تازه‌کهیدا "په تاگشتگیره کان و کومه‌لگا: له مه‌رگی ره‌شه‌وه بُو ئیستا" ئه‌وه شیده‌کاته‌وه که چون بلاؤ بیوونه‌وهی نه‌خوشن، سیاسه‌تى دارشتّوته‌وه و شوړشـه کانی تیکشکاندovo و جیاکاري ره‌که‌زـی و ئابووربـی لیکه‌وتـوته‌وه.

ئیسحاق چۆتىنەر

و: عەلى كوردىستانى |

فرانك سىنۇدىن ماممۇستاي مىزۇو و مىزۇوی پېشىكى لە زانكۇي يەلى ئەمرىكى لە كىتىبە تازەكەيدا "پەتاڭشتىگىرەكان و كۆمەلگا: لە مەركى رەشەوە بۇ ئىستا" ئەو شىدەكانەوە كە چۈن بىلاوبۇونەوەي نەخۆشى، سىاسەتى داپشتۇتەوە و شۇرۇشەكانى تىكىشكاندۇوو و جىاكارى رەگەزى و ئابۇورى لىكەوتۇتەوە. هەروهە، پەتا گىشتىگىرەكان بۇونەتە هوئى گۇپىنى كۆمەلگا كان، كارىگەريان كەردىتە سەر پېوهندىھە كەسىھەكان، كارى ھونەرمەندان ورۇشنىپاران، ژىنگەي دەستكىردو سروشىش. لە چوارچىيەھەكى كەرەدا ئەم پەتايانە بۇ سەدەكان و كىشىوھەكان درېزىدەنەوە. سىنۇدىن ھەروھەها ھەولى روونكىردنەوەي ئەو دەدات كە چۈن پېكھاتە كۆمەلەتىيەكان وايانكىردووو نەخۆشىيەكان تەشەنەبەكەن." پەتا گىشتىگىرەكان رووداوى ھەرەمەكى نىن كە بەشىوھەي يەك لەدواي يەك و بەن ناڭادا كەردىنەوەي پېشىوھەت تووشى كۆمەلگا كان بىن. "ئەو دەلىت" بەپىچەوانەوە ھەممۇ كۆمەلگا يەك خالى لەوازى خۆي درووستىدەكان. بۇ توپىزىنەوە لەسەريان دەبىت لە پېكھاتەي كۆمەلگا، ستانداردى ژيان و ئەولەويەتە سىاسىيەكانىيان تىپگەين.

ھەينى راپردوو بە تەلەفۇن لەكەل سىنۇدىن قىسمە كە راپۇرتەكان لەسەر بىلاوبۇونەوەي ۋايروقسى كۆرۈنە جىهانىيان پېرىدىوو و حکومەتەكانىش لەئاستى جىاجىادا تەنانەت بۇ خراپتىرىن حاالت كەبىتە پېشەوە ئامادەكارى دەكەن. لەكان قىسەكانماندا كە بەشىوھەي روون و درېز نووسراوەتەوە باسمان لە سىاسەتى سىنوردانان بۇ گەشتىردىن لەكان پەتاي گىشتىگىرە، ھەروھە باسمان لەوەكەر كە چۈن وەلامى نامەنۋەنە بۇ نە خۆشىيەكە كارىگەرى كەردىتە سەر حکومەتەكان. ھەروھەدا دەربارەي ئەو شىوازانە كە ھونەرمەندان مامەلەيان لەكەل مەركى بە كۆمەلدا كەردىوو قىسەمان كەرد.

-دەمەۋىت بە پرسىيارىيەكى گەورە دەستتىپىگەم؛ بەشىوھەيەكى گىشتى ئەو رىيگە سەرەكىيانە كامانەن كە پەتا گىشتىگىرەكان جىهانى نوپىيان پېنداپشتۇتەوە؟

پەتا گىشتىگىرەكان بەشىكى نەخۆشىيەكانن كە وەكoo ئاوىنەي مەرۆف دەردەكەون. لە راستىدا ئەوەمان پېشاندەدەن كە ئىيمە كىيىن. ئەمەش بەواتاي ئەوەي كە ھەممۇ شىتكى پېوهندىداريان لەكەل ئىيمە، لەكەل رىزىھى مەركى، لەكەل مەندىمان، لەكەل ژيانمان ھەيە. ئەوان رەنگىغانەوەي پېوهندىھەكانمان لەكەل ژىنگەدا، ژىنگەي دەستكىرە كە ئىيمە درووستىدەكەين و ژىنگەي سروشىش كە وەلەمەدەتەوە. پېوهندى ئەخلاقى ئىيمە وەك وەلەك بەرامبەر يەكتىر پېشاندەدەن، كە ئەمە ئەو دەبىنەن.

يەكىن لەو پەيامە مەزنانەي كە رىنځراوى تەندرەووستى جىهانى باسى دەكتە ئەوەي كە بەشىكى سەرەكى ئەو ئامادەكارىيائەن پېۋىستە بىرىن بۇ رووبەرۇبونەوەي ئەم رووداوانە، ئەوەي كە دەبىت ئىيمە مەرۆف لەتىپگەين كە ھەممۇمان لەمەدا بەيەكەوەين. ئەوەي كارىگەرى دەكتە سەرکەسىن كارىگەرى دەكتە سەرەھەمۇوان لەھەر شۇنىنىك. بۇيە ئىيمە بەشىكىن لە جىناتەكان. دەبىت وابىرىكەينەوە نەك لەسەر بىنەماي دابەشكارىيەكانى رەگەز و نەتهوە، بارى ئابۇورى و ... تاد بىرىكەينەوە.

ھەندىيەك خۇىندەوەي سەرەتايىم كەردىوو و پېموابۇو كە ئەم مەسەلەيە پرسىيارى قۇوولى فەلسەفى، ئايىنى و ئەخلاقى بەرزىدەكانەوە. من پېموابۇو كە پەتا گىشتىگىرەكان مىزۇوپان بەشىوھەيەكى جۈزئى داپشتۇتەوە، چۈنكە وايان لە مەرۆف كەردىوو كە بىر لە پرسىيارە گەورەكان بىكتەوە. بۇ نىمۇنە بىلاوبۇونەوەي تاعۇون پرسىيارى پېوهندى مەرۆف و خوداى بەرزىدەدە. چۈن دەكىرت رووداۋىنى لە وجۇرە بە حەكىمانە و ئولوھىيانە زانستى تەواوھەوە رووبىدات؟ كەن رىنگەدەدات مەندالان بە ژمارەيەكى زۆر بە ئازارەوە ئەشكەنچە بىرىن ؟ تاعۇونەكە كارىگەرەيەكى گەورەي لەسەر ئابۇورى ھەبۇو. تاعۇونى بوبۇنىكى نىيەدى دانىشتوانى ھەممۇ كىشىوھەكانى كوشت، بۇيە كارىگەرەيەكى گەورەي لەسەر ھاتنى شۇپىشى پېشەساري و كۈپلەيت و فېيدالىزم ھەبۇو.

ھەروھە كە ئىستا دەبىنەن، پەتا گىشتىگىرەكان كارىگەرەيەكى گەورەي لەسەر ئىستىقرارى كۆمەلەتى و سىاسى ھەيە. ئەوان بىباريان لەسەر ئەنجامى جەنگەكان داوه و لەوانەشە ھەندىكىجار بىنە بەشىكى لە دەستتىپىكىردىنى جەنگەكان. بۇيە دەكىرت بىلەن بەشىكى گەورەي ژيانى گەورەي مەرۆف نەماواھ كە پەتا گىشتىگىرەكان بەقاوولى دەستييان لىنەدابىن.

-ههولت داوه خالىك بلىي لهسەر ئەوهى چۈن وەلامى ئەم شتانە دەدەينەوە كە زۆرجار وابووە وەلامەكان لە روانگەي رەگەز ونەتهوھ ياخود ئايىنى بۇون وەك لەھەي لە روانگە گشتىيە مروئىيەكەمان بېت، ئەم جۆرە وەلامە بەھەندىك شىيە عەيىبى مروققەكانى دەرخستوھ؟ يان خالىكى جياوازيان درووستكردوھ؟

ھەولمداوه دووچال دەستنېشان بىھەم. پىممايىھى زنجىرىھى ھۆکاري بەھەردۇو ئاراستەكە كاردەكان. نەخۇشىيەكان بەشىيەيەكى ھەرپەمەكى و ئالۇز تۇوشى كۆمەلگاكان نابىن. بەلکو رووداوى رىڭخراون. چونكە مېكۈرۈبەكان بەشىيەيەكى ديارىكراو فراوان دەبن و بلاودەبنەوە بۇ دەرخستى ئەو كەلەپانە تاپادەيەكى زۆر دەرىدەخەن كە ئىمە كىيىن. بۇ نموونە ئەوھەندە گرنگىيامان بە شۇرۇش پىشەسازىدا تا دەركەوت كە كىنگارەكان و خەلکى ھەزار چىيان بەسەرهات و دۆخى ئەوانەش چۇنە كە بەزىانىكى ناخوش و مەترسىداردا تىىدەپەرپىن.

كۆلىراو سيل لە جىهانى ئەمپۇدا لەگەل ھېلى چارەنۇرسىسازادا دەجۈلىنەوە كە بەھۆي نايەكسانى وھەزارىيەوە درووستبۇون پىددەچىت ئىمە وەك و خەلک ئامادەبىن بۇ ئەوهى بەشىيەيەكى راست و گونجاو قبۇلى بکەين، باخود لانىكەم ناتوانىن لىي دەربازبىن. بەلام ئەھەش راستە كە وەلامى ئىمە بۇ ئەو پەتايانە كەوتۇتە سەر بەھاكانمان. پىوهندى بە پابەندى وھەستكىردىمانەوە ھەيە بەھى كە بەشىكىن لە رەگەزى مروقق و يەكەي بچۇوكىز نىن.

كاتىك بروس ئېلىوارد سەرەتكۈرىيەتى رىڭخراوى تەندىرۇوستى جىهانى دەكىردى، جارىك لە چىن گەرايەوە ژىنېف و پرسىيارىكى كرد كە ھاوشىيەوە پرسىيارەكەي تۆيە. وتنى ئەگەر ئىمە ئامادە بىن بۇ ئىستا و داھاتوو، دەبىت گۆپانكارى رىشەيى لە بىرگەنەوەماندا درووست بېت. پىويىستە وا بېرىكەنەوە كە وەك و توخمى مروئى دەبىت بەيەكەوە كاربىكەيەن بۇئەوهى رىڭخراوبىن لە يارمەتىدانى يەكتىريدا. دەبىت لەوە تىيگەين ئەوانەي لەناوماندا تەندىرۇوستيان لاوازە، فاكەتەرى ديارىكىردى تەندىرۇوستى ھەممۇمان. ئەگەر بۇ ئەمەش ئامادە نەبىن، ئەوا ھەرگىز بۇ رووبەر و رووبونەوە تەگەرە وېرانكەرەكان بۇ سەر مروققايەتىمان ئامادە نابىن.

-ئەمە بىرگەنەوەيەكى بەديھىئەنەي، چونكە پىممايىھى كە لەۋەنەچىت ئەو گۆرانكارىيە لە بىرگەنەوەماندا رووبەت.

نامەۋىت وادەركەوم كە من زۆر لەسەر ئەم بابەتە گەشىبىن، بەلام پىممايىھى دەبىن ئەمە رووبەت. ديوېكى تارىكى مروققايەتىش ھەيە كە بەشىكە لە بەرژەوەندى. چىزاردەيەك ديارىكەيەن؟ چۇن رووبەرۇي ئەمە دەبىنەوە؟ پىممايىھى پىشوهخت ديارىكراپىت. دراماى ئەخلاقى گەورەي مروقق لە بەردىمماناندا نامايشىدە كىرىت..

-ئىيا ھەندىكى پەتاى گشتىكىر ھەيە كە چۈنەتى كاردانەوە وەلامداھەكانيان بەجۈرىنى ئىلها مابەخىش بۇوبىت بۇ مروققايەتى؟

بەدلنىيابىيەوە. كاتىك وتم پەتا گشتىكىرەكان وەك و ئاوىنە وان بۇمان، تەنها لايەن تارىكى مروققايەتى دەرناخەن. بەلکو لايەن پالھوانىشى دەرددەخەن. نموونەي باشىش رىڭخراوى بېشىكانى بېسىنورە لە قەيرانى ئېپپەلدا. بەجۈرىكى كە تىمى رىڭخراواھەكى ژيان و داھاتووۇ خۇيان بەشىيەكى راستەو خۇ ئەستە سەر ھېلى بەن ھېچ بەرژەوەندى كەسى و پاداشتىكى. بەلام لەبەر ئەوهى ئەوان پابەندىن بە بەرگەرىكىردىن لە ژيان و تەندىرۇوستى لاوازتىرىن خەلک لە جىهاندا. بەشىيەكى پاڭ كارى خۇيان كرد. بېشىكانى بېسىنور رۆزەلە ئەم كارە لە چەندىن بەشى جىهاندا دەكەن و لەئىستاشدا لە چىن رووبەرۇو ئەمە بۇونەتەوە.

پىممايىھى ئەمە شتىكە كە بەرزتىرىن كوالىتى درووستىدەكان، لە راستىدا چەندىن رۇمان لەسەر ئەو رووداوه گەورانە نووسراون كە كاربىگەرى لەسەر ئەدەب و كولتوورمان دادەننەن. من بىر لە رۆمانى تاعونى گەورە دەكەمەوە كە لەلaiەن رۆماننۇوسى ئىتالى، ئەلىساندرۇ مەنزۇنى نووسراواه. قىسە لەسەر سەرۆكى كەنىسىكەن مىلان، كاردىنال بۇرۇمۇ دەكان كە چووھە شۇيىنى چارەسەرگەردىن تووشبووان و وىستويەتى ژيانى خۆي بۇ ئاگابۇون لە ھەزارلىرىن و نەخۇشتىرىن خەلک لە گروپەكەي تەرخان بىكان.

-ئەي سەبارەت بەھەلامى پۇزەتىقى سەرگەرەكەنلىكى جىهان يان رېئىمەكان، يان گۆرانكاري پۇزەتىقى سىاسى كە لەدۋاى پەتا گشتىكىرەكان سەرەتەلەدەن؟

بەلنىيابىيەوە. من بىر لە كۆتايى هاتنى كۆپلەيەتى چاتل لە جىهانى تازە دەكەمەوە. ئەوە و سەركەوتنى شۇرۇشى ھابىتىكەن و توسانىت لۇقەرچە بەھۆي پەتاى زەردىوھ بۇو. كاتىك ناپلىيون كەشتى گەورەي نارد بۇ درووستكىردىنەوەي كۆپلەيەتى لە ھايىتى، راپەرپىنى كۆپلەكان سەركەوتتوو بۇو چونكە، كۆپلەكانى ئەمەرەتىپە بەرگەرى لەشىيان ھەبۇو بەلام، ئەمەرەتىپە سېپەكانى ناوهىزەكەي ناپلىيون نەيانبۇو. ئەمە بۇوە ھۆي سەرىبەخۇيى ھايىتى. ھەرەمەنە ئەگەر لە روانگە ئەمرىكىيەوە بېرىكەنەوە، ئەمە وايىكەر ناپلىيون دەستبەردارى ھىزى فەرەنسى بېت لە جىهانى تازە. بۇيە لەگەل تۆماس جىفەرسون لە سالى ۱۸۰۳ رىكەھەوت بۇئەوهى لوېزيانا بىفرۇشىت بە ئەمرىكا، ئەمەش وايىكە كە

قهباره‌ی ویلایه‌تہ یه کگرتووه‌کان بُو دوو هیندہ زیاتریبیت.

-ئەمجارە پرسىارە بە دىۋىنەتىردا بىكەين، تا چەند بۇونى ئەم پەتايانە ھاواكتا بۇوه لەگەل سەركووتى سىياسى يان وەك بىانووپەك بۇ ئەوه بەكارھاتووه؟

پیمایه همیشه وکو بهشیک له سه رکوتی سیاسی سهیرکراوه. قهناعه تم وايه که سهده نو زده خراب بوروه، نه ک تنه نهار له بر شورش بهلکو، بههؤی سه رکوتی سیاسی شهود ابوروه. بو نموونه قهتل و عامی خلک له دواي شوپشی فهرهنسی له ۱۸۴۸ له فهرهنسا بهتاییهتی له پاریس یان دواي کومیون پاریس. بهشیکی هوکاری ئهودی که زور تووندو تیز و خوینداوی بورو، ئهه بورو که بهر پرسان له ررووی سیاسیه و بهشتیکی مهترسیدار سهیری چینی کاریان ده کرد و له ررووی تهندرو و سستیه و بههه مان شیوه زور مهترسیدار بورو. هه مهو توانيه کيان هه بورو بوجه سه رهئنانی کاره ساته کان به سه رهئنانی کاره ساته کان به سه رهئنانی کاره ساته کان بوجون، بوجه ده کریت بلینن ئه مه بورو هؤی قهتل و عامی نامروغافه له سالی ۱۸۷۱ دواي لادانی کومیون پاریس.

-چون سه پری و هلامی چین ده که پت بُو ڦاپرُوسی کُورُونا؟

نهمه پرسیاریکی سه رنگ را کنیشه و یه کنیکه لهوانه که پذویسته به شیوه یه کی فورس و دریز بیری لیبکه ینه وه، چونکه چهندین رههندی هه یه که له راستیدا ئاللۇزىن. يەكم شت ئە و میتۆدە بەھېزبۇو کە چىن له ۲۳ کانوونى دووهەمی ئەمسال (۲۰۲۰) خستىھەرپۇو کاتىك لە رىيگەی سەربازو پۇلىسىسى وە، قەدەغەي جموجۇل و ھاتووچۇيان و كەرەنتىنە كەردنى ھەمەو ناوچە جوڭرافىيەكان و خەلکىيان سەپاند. لەم حالەتەدا ووهان کە نزىكەي يانزە مېلۇنە و ناوچەي هوپى كە نزىكەي شەش مىلۇن كەس دەپىت قەدەخە كەران و بەته واوى داخرا.

ئەمە دەمانگىزىتەوە بۇ پىوهەرەكان بۇ رىڭرتىن لە بىلابونەوەتى تاۋۇون كە چەندىنچارى دېكەش وەك لە نموونەھە پەتاي ئىبۇلادا دووبارە كراونەتەوە. بەلام ئەم قەدەخەيە ئىستا بەكاردىت قەناعەتپىزىكەر نىبە و رووخىنەرە. درەنگ ئەگات و دەبىتە هوى تىكشىكاندىنى رەگەزى سەرەكى تەندرووسلىنى گشتى كە زانىارىيە. ئەمە بەھۆقى قەدەخەي جولە و هاتۇوجۇۋە وادەكتە خەلکى لەكەل دەسەللتىدا ھاوكارنەبىت. دەسەللت چىدى ئاكى لەھۇنیە چىدەكۈزەرىت و خەلکىش سەفەرەدەكتە كە دەبىتە هوى بىلابونەوەتى پەتاكە.

له سەرەتادا توووشى پەشۇكان بۇوم بەوەلامى حکومەتى چىن كە جىاوازە لە رىسَا گۈشتىھە كانى تەندىرووستى كە لە سالانى پەتادا كە شەيان پىددراوه. حکومەت دەستىكىرد بەگەرانى كە يىسى تاكەكە سەكان و دواترىش كەنارى خىستان.

من زور ترسام و پیشبینی خراپتزم دهد کرد. به لام رژیم له چین هیواش هیواش ئاراسته که گوئی. که سهیری دهکهیت به تیپه‌ربونی کات، چینیه کان سوربورون له سهر ئوهه که تو ماره کان کوبکه نهوه و هه ولپاندهدا که دانیشتوان ها و کاریان بکهن. ئەمەش به وواتایه بwoo زیانه کانی روژانی سه رهتا چاکده کنه نهوه. پیموایه ئەمە چیرۆکی زیاد له وەلامنیکه. هەمۇوی خراپ نه بwoo، هەمۇو شنى باش نه بwoo.

من تهواو لهگه‌ل و هلامی ریکخراوی تهندرووستی جیهانی نیم. که ئوهه‌ی و هکو و هکوو هنگاوی تهندرووستی گشتی زۆرباش و هسفکرد. ئەمە دەمترسیندیت بەهودى کە ئایا رۆزىم و ولاتانى دىكە کە خاوهنى پیاوى بەھېزىن ئەم قەدەغەدە دەسەپىنن و هکو ئەهه‌ی لەگه‌ل تەشەنە كردن ئىبۇلادا لە خۇرئاواي ئەفریقا ھەولیان بۇدا و سەركوتتوو نەبۇو؟ ئەمە دەمترسیندیت. پىمۇانىيە ئەمە پەند بىت. پىمۇايە ئەمە رىگەيەكە زىاتر دىقەتى تىيايە کە رەنگە زۆر بەباشى لە چىن ئىشى نەكردبىت. لە راستىشىدا شى جىنپىنگ بە پىچەوانەي تهندرووستى جیهانىيە و ه ئامادە بۇو ئەوهەبلىت کە چەندىن ھەلە كراوه و دواتر ئاراسىتەكە باز گۈرۈيۈو، بۆيە پىيوىستە لە وھەلانەوە فېرىن و چىنىش توانى ئەمە بىات.

-ئەمە جىڭىھى سەرنجە، چونكە پىشتر دەتتۈوت كە رىيخراروى تەندىر ووستى جىهانى يان لانىكەم هەندىك لەئەندامەكانى داوايان لە خەلک دەكىد كە ھاوبېشى مروپىيان بەۋۇزىنەوه، بەلام لەھەمانكاتدا دەلىيىت ئامادەن ستايىشى كاردانەوه يەك بىھن كە لانىكەم لەسەرتادا نامزوڭانە بىووه.

به لیل من بیانو و بوئمه ناهینمه و، به لام ده تو انم بلیم که لیل تیده گهم. چونکه شتیکی خراپه ئه گهر گهوره ترین ئهندامی تهندرو وستی جیهانی و ولاتیک په راویز بخهیت که له قهیرانیکی بیونینه دایه. تیده گهم که بوچی رووبداوه. له هه مانکاتیشدا به راستگویی تهوا و ده فشار کراوه و هه ولدر اووه بو بهره همه مهینانی به لگه، پیوه ندی و ریگهی زانستی له سه ر بنه مای زانیاری بو تهندرو وستی گشتی. به لام له قهوناغی سه ره تادا حین ئه مهی نه کرد. دوازت کاریان له سه ر کرد.

-ئەگەر كەمىك بىگەرپىينەوە دواوه، ئايا بايەتى فراوان ھەيە لەسەر ئەوهەي كە چۈن ھونەرمەندان وەلامى پەتا گشتگىرەكانىيان داوهەتى ھۇ؟

یهکیک لهوشتانه که له پهتا گشتنگیره کانه و فیری بوم، ئوهه یه هه نه خوشیه که کوو که سیک وايه. هه رکه سه و جیاوازه له که سیکیتر. تنهها هوکاری گوئینه وهی مه رگ نین. ده که ویته سه رسوشتی که سه کان و ده که ویته سه رئه وهی چون کوئمه لکا کان و هونه رمه ندان مامه لکی له گه لدا ده کن. گه لیک هوکار هن کاریگه ری له سه داده نین ودک چند خه لک ده کوژیت، ئه گه رخه لک به شیوه یه کی ئازار اوی بکوژیت، ئه گه رمندا و گه نجان بکوژیت، یان ببیته هوی هه تیوکردنی خه لک، یان ئه گه رهه مان نه خوشیه باوه کان بن یان ئه گه رله ده رهه هاتبن.

له مه سه لهی تاعوندا که زیاتر کیشیه مه رگ و مردنی خنرا درووستده کات، هونه رمه ندان به تایبه تی لهم کیشوه ردا وه لامیان بو ئه مه هه بورو. له ولاته کاسولیکه کان پالنه رو هوکاری سه رکی ئه مه بو ئه بورو که و بیره یه هه وهی بورو که ژیان کاتی و سنورداره.

ئه وهی گرنگی زور به بابه ته کانی مردنی له ناكاو ده دات سه مای مه رگه، که تیايدا هه مه مه که سیک راده مالریت. به دلنيا یه وهی به کارهینان سیمبلوکه کانی سه عاتی لمی، ئیسقانه کان و که سه سه ره زوره. وه کو خوت ده زانی ئاموزگاریکاری ده لیت "له خوبایبیوونی له خوبایبیوونه کان، هه مه مهی لخوبایبیوونه". هه سیکی بالا بو ئه مه هه یه، هه روهه ها هه ستي په رستن بو قه دیسنه کانی تاعون هه یه که به شیوه یه کی فراوان وینه یان نه خشیزراوه. عیاده ت و دینداری، بابه ته کانی مردنی له ناكاو، توبه کردن، ریکستنی کاروباری روحی به رله وهی مردن له ناكاو بتبات له ناو ئه وروپادا باون. ئه مه کاریگه رخنیه ری له سه ره ئایکونی هونه ری ئه وروپی دانا.

ئه مه ته ناههت له سه دهی بیستیشدا ده بینریت له فیلمه جوانه که ئینگمار بیرگمان "خه تمی حوهتم" که تیايدا تاعون میتابو ره بونه وهی که بیزکمان له سال ۱۹۵۷ لی ده ترسا ئه ویش جه نکی ئه تؤمی بورو. هه رکه سیک بیبینیت هه مه و ئه و شنانه له خوده کریت که من قسه یان له باره و ده که که پیوه ندی به تاعونه وهی، له ناویاندا سه مای مه رگ که فیلمه که به وه کو تایی دیت. له وه کانی کریم ریبه ره بینی که له راستیدا نموونه وه لامی هونه ریه بو مه رگ.

ههندیک له نه خوشیه کانیتر ده بنه هوی درووستبوونی وه لامی جیاواز. یهکیک ده توانيت باس له سیل بکات که چون له سه رده مه رومانسیدا له سه دهی نوزده دا جیاواز بورو. له راستیدا ئه مه سه بیره چونکه بو من، سیل یه کنکه له رنگه ترسناک و به ئازاره کان بومردن که له دواجاردا ده خنکیت. له گه ل ئه وه شدا له لایه کی دیکه وه سیل ده بیته ئوپرای پاله وانیتی له سه ره شانو که وه کو جوان ته ماشا ده کریت. یان "کو خه کهی خاله توم" که تنهها ده باره کوپلایه تی نیه و ده باره سیلیشه.

بوجی سیل جوانکرا؟

ده مه ویت ههندیک شت بلیم که هیوادرام توروشی زه رده خه نهت کا، به لام هه زده که مه بتوانم وه لامیکی ته اووه تیت بدنه وهی. مرؤفه کان بونه وهی هه زه لین، وانیه؟ هه مه و ئه و شنانه کراون ناسان نین بو تیگه یشن، به لام سه باره ته تاعون ده توانيت بلیم نه خوشیه کی بورو که کاریگه ری له سه ره مه مه دانا. ئه مه گرنگه. له گه ل سیلدا کوتایی جیهان بورو، دوا حساب بورو، جیهانی کوتایی بورو. له لایه کی ترده و خه لک پیباوبو ههندیک شت راست نه بورو. بیروا باده پیشکیه کانی سه دهی نوزده فیزیکردن که ئه مه نه خوشیه نوخبه یه هی هونه رمه نده هی جوانیه هی رهندگراوه کانه و ئه مه خه لکی زور جوانتر کرد. بؤیه ئه وانه کاری مودیلیان ده کرد هه ولیاندا بونه وهی زنان بکهن به درووستکراوه سیل. کاتیک سه بیرى له وحه تولووس لوتیس ده که بیت که وینه ئیکه ده که بیت که واده کات له وانه بچینت که ته تووشی سیل بورو، به رونوی دیاره. رافایلیتیه کان زه واجیان له گه ل پاوده ری برنجی له سه ره ده مه ووچاوه که واده کات له وانه بچینت که ته تووشی سیل بورو، به رونوی دیاره. رافایلیتیه کان زه واجیان له گه ل مودیلکه کان خویان ده کرد که ئه وانه بون دو ووچاری نه خوشی سیل بورو. ها وریکانی ٹیکتوره وکو گو پیان گوت تو وه کو نووسه رهه لیه کی گهوره ته یه که سیلت نیه، بؤیه ناتوانیت ببینه نو سه ریکی وا گه ور.

بیرمه ندو نووسه ریکی ئه مه ریکی هه بورو که ده باره کولتورو قسی ده کرد. پیباوبو که ئه مه ریکا له کوتایی سه دهی نوزده دا ئه وکاته که سیل له پاشه کشنه دابوو رو ووچه ریووی قه بیرانی هونه رو زانست و کولتورو ده بیته وه، چونکه چیتر خه لکی وا زیره که ده رجه به نه خوشی چینه لهوهی له سه رده مه سیلدا هه بورو.

من یهکیک له لودیتکه کان نیم له مه سه لهی زانستدا به لام، زانسته کان ههندیک جار گرنگن و ئه مه ش به کیکه له گرنگیه کانی تیوره جیرمی بو نه خوشی. ئه مه تیوره به یارمه تیده ربوو بو به براندکردنی هه زاران. ئه و سوره بورو له سه ره ئه وهی که سیل به و ده رجه به نه خوشی چینه جوانه کان نیه به لکو هی چینه ناشرینه کانه ئه وانه که هه زار و پیس بورو. له ویدا هه مه و ته ئولیه کان گوپان. کاتیک سه بیرى "ئیممورالیست" (دژه ره وشت) ئهندی گیدس ده که بیت له سه ره تای سه دهی بیستدا، دیارده بیت که ئه و کهیسی سیلی و سه بیده کات که ناشرینترين و شه رمه زارترين شته که رووبدات. بیرونکه نه خوشی جوان بو دواجار وون بورو و سیلیش نه گه رایه وه.

بالیرده دا کوتایی پیبینین: له وانه یه کاردا نه وهیک بو په تاکه ببینین که هه تراژیدی و هه هه زه لی بیت، وه کو دوو روژ له مه وه.

بینیمان هەندیک بەرپرسانی تەندرووستى ھەستانە سەرپن لەکۆشکى سې و بېيارياندا ستايىشى تەممۇپ بکەن و قسە لەسەر ئەوهەتكەن کە روودەدات. ھىچ چىرۇكىيىكى خۇشت لایه لە مىزۇوودا كە چۆن پاشا و حاكمە شىئەكان بە شىئوھىيەكى ھەزارانە با خود ترازىديانە مامەلەيان لەگەل پەتا گشتگىرەكاندا كردىت؟

دلىيانىم لهوهى كە لەراستىدا پىكەنیناوى بىت، بەلام پىممايدى كاردانەوەي ناپلىيون بۇ نەخۇشىيەكان كە دوكىمەكەي رووخاند ترازىدى وسەير بۇو. ئەو بەشىۋەيەكى ناشرىن بەھاى بۇ ڈيانى سەربازەكانى دانەدەنا. بۆيە ناپلىيون ھاتنى پەتاي زەردى لە خۇرئاواي ھىندەوە وەك سوکايدىتىپىكەن شەخسى سەيركەرد.

پىممايدى ئەمە شىئىكە دەكرىت دىكە بىبىنەنەوە. شىئىكە دەكرىت پىن پىكەنەنەت. لهانەيە مىزۇو بېتىھ باشتىرىن كۆمىدىا، بەلام پىمماونىيە ئەوهى كە خەرىكە لە سالى داھاتوو دربارەي ئەم پەتايە لە وېلايەتە يەكگەرتوووهكانى ئەمرىكا رووبەدات شىئىكى خۇشبىت. چەند بەرپرسىيىكى كۆشکى سېپىت ھەيە دەلىن" ئەمە جىھە لە ھەلامەت ھىچ تۈزى، لە زېر كۆنترۆلەماندايە،" لە كاتىزدا تا ئەوکاتەي ناڭادارىم ھىچيان لەزېر كۆنترۆلدا نىھەن خەلکى واشيان بەرپرس داناوه كە تەنانەت باوهەرى بە زانست نىھەن.

پەتا گشتگىرەكان و خۇپەرسىتى دووشتىن كە سرۇوشتنى مەرۆف ناتوانىت بەسەرياندا سەركەۋىت.

ھاۋاتم.